

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sayın Vahit Kirişçi tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Özgür KARABAT

İstanbul Milletvekili

Ülkemizde ağır bir ekonomik kriz yaşanmaktadır. Bu krizin en belirgin göstergelerinden biri de tarımsal ürünler başta olmak üzere temel gıda maddelerine gelen zamlardır. Bilhassa son aylarda adeta otomatiğe bağlanmış gibi bir zam yağmuru yaşanmaktadır. Bu zam seremonisine katılan son kurum da Et ve Süt Kurumu olmuştur. Kurum piyasanın çok altında fiyata et ve et ürünü sattığını iddia ederek ürün fiyatlarına %48 oranında zam yapmış, zam yapma gerekçelerinden birinin de satış noktalarında oluşan kuyruklar olarak açıklanmıştır. Bu skandal açıklama sonrası Bakanlığınızdan herhangi bir açıklama yapılmamış ancak kurumun başındaki genel müdürün görevden alınmasıyla yetinilmiş, bu görevden almanın gerekçesi ise kamuoyuna açıklanmamıştır.

Ekim 2021 tarihinde yayınlanan ve kuruma ilişkin Sayıştay denetim raporlarında bazı dikkat çekici bulgular yer almıştır. Kurumun 2020 yılı bütçesi hazırlandıktan sonra 12.10.2020 tarih ve 37 sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile revize edilmiştir. Ancak revize edilen bütçe ile gerçekleşen bütçe arasında ciddi sapmalar meydana gelmiştir. Örneğin kuruluş revize edilmiş bütçesinde “251,6 milyon TL’lik büyükbaş sığır eti olmak üzere toplam 590,4 milyon TL’lik alım yapmayı, tüm üretim maliyetinin 1.276 milyon TL, net satış tutarının 3.061,3 milyon TL, yatırım gideri toplamının da 66 milyon TL olacağı ve dönemin 141,6 milyon TL net zarar ile kapatılacağını planlanmıştır.”

Ancak bütçe gerçekleştirmelerine bakıldığında; 2020 yılı sonunda tüm alım tutarının 537,3 milyon TL olduğu görülmüştür. Hedeflenen toplam alımla gerçekleşen alım arasında 50 milyon TL üzerinde sapma olduğu görülmüştür. Ayrıca net satış tutarının 2.421,6 milyon TL olarak gerçekleşmiş böylece bütçede öngörülenden önemli oranda bir sapma meydana gelmiştir. Öte yandan dönem sonu itibariyle dönem zararının 223 milyon TL olduğu; yatırım programı tutarının ise 39 milyon TL olduğu görülmüştür. Kısacası bütçede öngörülen tüm parametrelerde toplam bütçeye oranlandığında önemli sapmalar yaşandığı anlaşılmaktadır.

Rapora yansıyan verilerden anlaşıldığı üzere kurumun 2019 yılında yaptığı mal alımlarının yaklaşık %75'i yurt içinden temin edilirken %25'i yurt dışından temin edilmiştir. Ancak 2020 yılı mal alımlarının; %69,5'ini yurtiçi alım, %30,5'ini yurtdışı alım olarak gerçekleşmiştir. Hükümetin fiyatları kontrol etmek adına ihracata ağırlık verdiği dikkate alındığında iç piyasadan yapılan alımların düştüğü dış alımların ise arttığı tahmin edilmektedir. Bu durum üretim kapasitemizin sürdürülüp geliştirilmesi açısından ülkemiz adına büyük bir kayıp olarak değerlendirilmektedir.

Kurumun et ürünlerine yaptığı son zamların ülkemiz et ihtiyacının sadece %1'ini karşılayan bir üretim kapasitesi olduğu ifade edilmiştir. Temel kuruluş amacı vatandaşların ucuz ve sağlıklı et ve süt ürünlerine ulaşmasını sağlamak olan kurumun bu haliyle vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olduğu dolayısıyla kuruluş amacına uygun yönetilmediği de itiraf edilmiş olmaktadır. Kaldı ki kurumun 2020 yılındaki üretim kapasitesinin önceki yıla göre %27,2 oranında azalması bu sorunun derinleşerek devam ettiğini açıkça göstermektedir. Ayrıca Kuruluşun bu haliyle hayvancılık sektöründe düzenleyici ve destekleyici bir rol üstlenmesi mümkün olmamaktadır.

Raporda kuruma ilişkin tespit edilen bulgularda son yıllarda artan dönem zararları neticesinde özkaynak toplamında ciddi bir düşüş yaşandığı ve özkaynaklarının üçte ikisinden fazlasını kaybettiği tespit edilmiştir. Bu durumun sürdürülebilir olmadığının altı çizilen raporda ayrıca 2020 yılında özkaynak toplamının üçte ikisinden fazlasını kaybeden kuruluşun mali yapısının iyileştirilmesi için gerekli tedbirlerin alınarak ilgili bakanlıklar nezdinde girişimlerde bulunulması önerilmiştir. 2017 yılında 728.282.743,15 TL olan öz kaynaklar; Hazine ve Maliye Bakanlığınca 2018 ve 2019 yıllarında 450.000.000 TL sermaye artışına gidilmesine rağmen 2020 yılında 429.510.757,80 TL'ye gerilemiştir. Görüldüğü üzere özkaynaklarda yaşanan

erimenin, geçmiş yıllardan beri devam ettiği dikkate alındığında sorumlu makamların bu duruma ilişkin ciddi ihmallerinin olabileceği değerlendirilmiştir.

Kurumun mevcut kapasite kullanım oranının çok düşük olduğunun tespit edildiği raporda özellikle kuruluşun depo kapasitesinin sadece %58'ini kullandığı halde, dış depolama giderlerinin gerekçesi açıklamaya muhtaçtır. Bu anlamda Sayıştay, kuruluşun öncelikle kendisine ait kombina depo kapasitesinden yararlanma yoluna gitmesinde fayda olduğu değerlendirmiştir.

Et ve Süt Kurumu gibi denetleyici ve düzenleyici kurumlarımızın değeri ve önemi özellikle kriz dönemlerinde daha iyi anlaşılmaktadır. Ancak kanuni olarak vatandaşlarımızın hayatını kolaylaştırmak üzere kurulan bu kurumlarımızın özellikle Ramazan ayı gibi müstesna bir zamanda ürünlerine fahiş zamlar yapması kuruluş ilkelerine aykırı bir adım olarak değerlendirilmiştir. Bu anlamda kurumun yaptığı zamların geri çekilmesi, vatandaşlarımıza hizmet verecek mağaza sayısının artırılması acil sorumluluklar olarak öne çıkmaktadır.

Buna göre;

- 1- Et ve Süt Kurumu'nun ürünlerine yapılan %48'lik fahiş zammın gerekçesi nedir? Görevden alınan Genel Müdürün "kuyruklar oluşmasın diye zam yaptık" açıklamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 2- Et ve Süt Kurumu Genel Müdürünün görevden alınmasının gerekçesi nedir?
- 3- Kurumun ürünlerine yaptığı son zamlarda Bakanlıktan herhangi bir tavsiye ya da telkinde bulunulmuş mudur?
- 4- Ülkemizde et ve süt ürünlerinin satış ve üretimini düzenlemesi gereken kurum bu görevini neden yerine getirmemektedir?
- 5- Genel Müdürlükçe yapılan zam açıklamasında kurumun fiyat artışının piyasaya etkisi olmadığı bilgisi doğru mudur?
- 6- Vatandaşlarımızın ucuz ve sağlıklı gıdaya ulaşmada zorluk yaşadığı dikkate alınarak satış mağazalarının artırılması yönünde bir çalışma yapılmakta mıdır?

6/7/88

- 7- Sayıştay bulgularında da ifade edilen kurumun dış alımlarındaki artışın gerekçesi nedir?
- 8- Et ve Süt Kurumu, mevcut kombinalarını verimli bir şekilde kullanamamasının ve dış depolardan hizmet almasının sebebi nedir? Kuruma ait kombinaların verimli kullanılması için bir çalışma yapılmakta mıdır?
- 9- İstanbul ilimizin nüfusu ve ihtiyaçları dikkate alınarak yeni satış mağazaları açılması planlanmakta mıdır?
- 10- Kurumun özkaynaklarının üçte ikisini kaybetmesinin nedeni nedir? Konuyla ilgili kurum içinde bir çalışma yürütülmekte midir? Varsa bu konuda kamuoyunu bilgilendirmeyi düşünüyor musunuz?